

ક્રો. No. 1.

જયરંગ

નાટકનાં ગાયનો.

શ્રી નરહરિ પ્રાસાદિક નાટક કું.

રચનાર તથા પ્રસિદ્ધ કરનાર.

જમનાદાસ વસનજી ઉક્તર.

મંત્રજર- શ્રી. ન પ્રે. ના. કું.

આદિતિ પ મી

પ્રત ૧૦૦૦.

આ પુસ્તક રજીસ્ટર નેત્રાવીરના હસ્તે રચનાને
પાતાને સ્વામીન રાખ્યા છે. માટે તેની રજા સિવાય
કોઈએ છાપવું છપાવવું નહિ.

સંવત ૧૯૭૮.

સને ૧૯૨૨.

કિંમત રૂ. ૦-૨-૦

શ્રી. ન. પ્રા. નાટક પ્રેસ-વીરસગમ

૨૦૨૭૮

ગુજરાત વિધાન મંડળ
અમદાવાદ
ગુજરાતી ગ્રંથોત્કર-સંગ્રહ
૧૦૧૭૮

7-12-5

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૦૧૭૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૨૧૭૫૨૨૧

વિષય ૬-૨૫

શ્રી

રાજ્યરંગ નાટકનાં ગાયનો.

અંક પહેલો.

ખાખાખે

૧

રહાય માગું સંકર હાથી નીતિના પ્રયાસે,
રાજ્યરંગ લઘુ જગમહી રિચરું રહેજો પ્રભુ પાસે—રહાય૦
છરણ વીર શુભાર હાસ્યને રોડે ભયાનક છે જ્યાં
ખટરમ ભરપુર, ખટરિયુ સમ શૂર;
તેની મધ્ય મતિ રમે છતાં તે ન મને દમે,
જાની રહું વિજયિ ઉભાસે— રહાય૦
જગ જન તન મન ધન હરમારો બોલક રંગ બનામો;
અપ્રતિ મુદભર, નીતિમય રસ વર,
ઉમંગે આરંગ કરું વિજય વિજય સમરું
નરહરિ તવ વિશ્વાસે— રહાય૦

પ્રેમપ્રભા—

૨

હાડીલા માથા ભાવશ્રી પહેરો મુંદર આ શુભાર,
માત પિતા અને શ્રીપુર દેશના હોકમ હેયાના હાર-હા
મોહક મુગ્ધિ તારી ઉપરથી વારી ભાઉ વાર વાર,

(૧૦)

જાણું મારે ઘેર આજ પધાર્યા છંદ્ર ધરી અવતાર—લાં
જીવલો વર્ષ કરોડ, હરિ પુરનો મનના કોડ,
રહેલો રહાયક શ્રી રણુછોડ, મારા મોંઘા છે રાગકુમાર—લાં

જયસિંહ—

૩

આવા નરથી ઉદય અહો કેમ થનાર,
જે છે વગર પુંછના પશુના અવતાર— આવાં
જરી ન સાન છતાં જ્ઞાનવાન બનતા,
ખરું વિસારી ખોટે મોહીને પુચ્છી થતા.
નીશાની નીશામાં ખોતા ભેર જર ભાર— આવાં
જનમી જીવીને મુવા નામના નહિ કરી,
કે ન રમ્યા હરિ થાતો સતાવિ ન સુંદરી,
એકે ન મુધાર્યું એવા નરને ધિક્કાર— આવાં

કુસુમાયુધ—

૪

જરી સુંદરી સંભારો, ગત વય રંજ તમારો,
કેતાં શું નહિ મુજને મનનો હરનારો જરી
હર જરી થાતો તો મનમાંહે કચવાતાં,
ખીજીથી જોણું તો ખીજી રિસાઈ જાતાં
બહેમાતાં ને ગાતાં વિરહિ હૃદયારો— જરી

કુસુમાયુધ—

૫

અપળા મુકો ચટ આ આતુરિને આળા,
કામકળા—નાં આતુરિને આળા, પણ સત્ય વચન મરમાળાં—થાં
કુસુમાયુધ—આ યોવન રમ્ય ભગીચે, ખીલેલા પુષ્પો હીચે,
ચૂંટીશ ખેરીશ જરૂર હું કરી માળા— અપળાં

૧૦૧૭૮

(૧૧)

કામકળા—પરને ઘરમાં બોલાવી, શું આમ જવું છે ફાની,

પરજ્યા નરવર અતિથેય છે કાળા— અપળાં

કુસુમાશ્રુદ્ધ—નવ રાગો અંતરે છાનું,

કામકળા—નાના કદી એમ ન માનું,

રહો દુર કાલ સમાન કપટવાળા— અપળાં

અગત્ય—

૬

નથી કોઈ મારો જોટારે,

આકરો સફરી હજુરોની કરનાર બડો હુશીયાર;

ને ખમરદાર— નથીં

લપટ લઈ લીટો લપેટો રાજી રાખું દરબાર,

કરે રૂપાળા ભમરાળાને કાવડીયાં લઈ સાર; નથીં

આડો હાથે તેને પાડાની પેડે પકડીને સોલનાર,

ભગલો બાદર કાથડળનો નામસે કોણ લેનાર; નથીં

ભગલો—

૭

બાપા થંલી બહે ગામ દેખી મારું કીરભારું;

વતું કરવા આજમી હું તો ક્યાંયે નહિં પધારું;

અભણુ તો પણ કલમ હાથમાં વેંત એકની ધારું—બાપા,

હુથો હાથો કેઈ માય તો બુહર એકજ મારું,

દણું ધરું નહીં કાન કોઈનું માનીશ અક તમારું;—બાપા,

તમે મુરજને હું સુ સાદો બેય વિના અધારું,

એવું દેહ બધે બોલાવું ભગા નામતો મારું;— બાપા

સખીઓ—

કુલી ફરીએ ભરીએ ઉમંગ અંગમાં;

સહુ થઈ ઘેલીરે; (૨) ફરીએ.

ખેલી સંગ રંગના પ્રસંગમાં હો સખી—ફરીએ.

માઠ શુણ્ણને વીણા મદંગ અંગમારે—કુલી.

લડી બહેની છે આજની રણિયામણી.

જન્મ પામ્યા (૨) શ્રીપુર રાજ્ય દિનમણિ,

વર્ષ માઠ ઉજવીએ કુમુમ કુવર તણી,

લીઓ આવાર, સંસાર, નાસાર, નો પાર,

આલી ઉછરંગમાં, ગાઠ

હસે માતાનું ઉર, ભેઈ બહાલાનું દુર ભાગ લઈએ

જરૂર એહ સ્નેહમાં.

હેમ રૂપાનાં કુલ, વેરો માથે પ્રકુલ, થાઓ દેહમાં,

લઈ રંગીલી રાસ, (૨) ગીતે ગજવો આકાશ;

પુરે અંતરની આશ, દેવ આવીને પાસ,

હીએ આશીર્વા ખાસ, રાયબદાને,

વિપતિ હરણી, કીરતિ કરણી,

પ્રજુતા ભરણી, ને સુધા ઝરણી;—માઠ.

ન્યસિંહ—

અહા પેલી ઉલી, મમ મન વસી તેજ રમણિ;

કરે કેવી કીડા, અવર રતી જેવી સખી ભણી.

શુવાની એનીનાં કુમુમ પર હું પદપદ ભણી.

સદા શુભ દયારે, અવર રસ પીતો મદહણી.

ન્યયિહ—

૧૦

ભાન રાત્રી તારી કંઠમાં જુપાઈ નય છે;
 મૂઠ કાય ધાય રેમ રોમ તું જણાય છે; ભાન૦
 શાન્તિને પ્રકાશ ગુણ ચંદ્રનો મણાય છે;
 મુજમને આ વાન ચંદ્ર વિપરિત હો! યાય છે; ભાન૦
 ગોરી હોત્રી દે જુમાન મન દરણી માન માન,
 લે ભગાઈ બે જુવાની બહાલી ચાલી નય છે; ભાન૦

શીલવતિ—

૧૧

યુવરાજ જરી (૨) ગતિ સ્થિર રાખો
 લાજ તમેના લાખની,
 નવ સાંપડશે (૨) આ જીવનમાં
 જશે પદકમાં આખની
 હમુ જશમય જીવન છે કરવું,
 ત્યાં અખાજમાં મહદું ખરવું,
 પછી શું મુખ લઈ જગમાં ફરવું,
 છે કામ કરવું મુખ મરી બેનું,
 ખરિજામ ભયંકર છે તેનું,
 હણિ તે ખર પોષો વિનય પેહું.

યુવરાજ૦

યુવરાજ૦

પ્રેમપ્રભા—

૧૨

શ્યામ વિચારો કુવિકારો કરે ખ્યાર;
 શો સ્વાદ છે શાણા પરાઈ નારીની યાત્રીમાં;
 એ તો પ્રમિત ચિત્તને કરનાર—
 દહો રચી છે સમ સરવનીમય;

શ્યામ૦

મુરખ લોભાય છે;

ફરની સુંદરતામાં પતંગ પ્રમથલે અંગ,

આરપિ બળતા પછી કરે છે પુદાર—

સ્થામ૦

પ્રેમપ્રભા—

૧૩

પુણ્ય માતા! રે જો સદા આમાં પ્રેમી શીરન્યામ,

પ્રાણપાત છે મારા તોરોલા નાં જોશો,

એના દોષ સામું—

પુણ્ય

સાતવંશ સંલોખ્યા છે સંકટમાં રહાય કરો,

તેમજ એક નિલાવી લેજો;

ગમે તેમ પણ કુવ તમાર, ગણી સુધારો શુષ્ક નદાર,

આપ ભરંસા પુરો અન્ય નથો દિલકાર,

માણ કેમ વિરામું—

પુણ્ય૦

ઉન્મત્તસિંહ—

૧૪

અસ્ત કરીને મસ્ત થઈ બસ આ શુવન ગાળું;

હરેન સન્નિવેશ કરીશ નથી પછી કોઈ કહેવાવાળું; અસ્ત.

સૈન્ય બધું છે મારે હુકમે હાજર રહેનાર,

તારાં શરો તુજને મારીશ કરી નામ કાળું;— અસ્ત.

પુરબતને પરિજનમા સખીશ કેય નહિં લાઈ,

ઠાકરીઓ વીછી થઈ ઉન્મત્ત હશીં વેરવાળું. અસ્ત.

વિસાસવધિ—

૧૫

વેર વાગવારે, મન ઠારવારે, હુવે આખ્યો છે મારોય દાવ,

સુવા જો જે જ્યસિંહ, હુવે થઈછું હું સિંહ,

નહિં મારા પંજામાંથી ક્ષમ, આવ સામે ફટકા તું આવ—વે.

(૧૫)

જાને બમાવી તેં કરીતી, ઓરમાઈ માતાને કોહી સમાન
ફળ હવે લેજે નાદાન, નાર બુદ્ધિને જો જે પ્રભાવ-વે.

મતિ—

૧૬

પુંછડી સાચતણું છે વીણુ મોતે મરનાર,
ત્રાજવું તે બાજુમાં હજી કહું છું યગધાર,—થાન૦
નેકીથી શું થાવાનું જ્યાં બહી કારો ક.રે— ચાન૦

૧—

૧૭

મ સાલબી જાપ તણી મુરખનાં મન થળનાર,
ત ધરાને કર્મ જોગમે તે નહિં અહીં મળનાર,—શીખ.
દેવે નવ દેશ કુબાડો કાઠક કરો વિચાર,— શીખ.
પે બરો પત જમ દરો વાર વાર પ્રીટકાર,— શીખ.

—

૧૮

બેનડી બાલો પાણીડાં જઈએ.
જીડાં જઈએ, વડુલા રૂડા લઈએ,
સર વાસે શીખીને બાવું
ભીતાં કામ કરી હાથનાં ચઈએ; હો૦
મ દીપાવવા માખાપ કેરું;
હી રીવીમાં પ્રીતિ રાખીને રહીએ; હો૦

બો—

૧૯

બોજે સોનાનો સુરજ હોયો અંગણેર;
માથે લલચનીનો ન પાર;

હુડા રાજા આ ઘરને ઢિપાવશે રે;
 ભુમિ શ્રીચુર દેશની સોહામણી રે,
 લેટી ભાગ્ય ભટ્ટા ભરથાર,
 અશે રસવાળી સહુને મન લાવશે રે,
 બેની શીલવતિને હુએ હોથ છે રે,
 લેવા રાજ્ય તિલક તણે લડાવ,
 એ તો જ્યસિંહને કુલડે વધાવશે રે;

આજે૦

શીલવતિ--

૨૦

હુએ જુગો જુગ રાજા, રાખો સુવર્ણનો માગ રે - હવે૦
 અહો પુર્વજોના રીતી, મન સર્વ જનનાં હલી;
 પ્રિય થાઓ પિતૃથી ઝાઝારે; હવે૦
 અહુ દેવને સુર રક્ષામિ, ના સર્વ ગુણ નૃપ પામિ,
 શીવ ગુણ હો મહારાજા રે; હવે૦

અંક બીજો.

જ્યસિંહ--

૨૧

મતિ કેમ જતી રહી મારોરે અવિત્ત-કર્મ કને.
 છેક વિવેકને યશુ થઈ ભુલ્યો,
 વચન હીષેલું વિસારીરે પ્રેમપ્રભા તુજને, મતિ૦
 પાપ તણે અતિ તાપ તપાવે,
 અન્તિ નથી મજામારીરે ક્રિમિ કાણાય મને; મતિ૦

કામકળા—

૨૧

ધન્ય ધન્ય કીધી આ દેહ, આવી રાજા આંગણે—એ—એ—એ
વરસાબ્યા મયા તણા મેહ— આવી૦

સેવા શી શંક કરોએ: ચરણે સરવસ્વ ધરીએ,
ભાવને ભાવથી સ્વિકારશેણ;
બાણું ઊં દેવ મારા, રાખું કરી પ્રાણથી પ્યારા,
રહેજો થઈ હોંસે હુંયા હારજો રે— આવી૦

કામકળા—

૨૨

અમર વર મારા ઊં આધાર;
સુનેઃ આપ વિના સંસાર
ગણું મમ જીવનના સાર— અમર૦

કુમુમાધુધ—હુઃખ સમય મુખદાયિની કરજ અલિ કિપકાર,
કામકળા—સુખ સંગી હુઃખે દૂર થનારી મહું અવમ અવતાર
ત્રિયા એ ગણું અવમ અવતાર— અમર૦

કુમુમાધુધ—સર્વ ભુલ્યો હુઃખ ભેટતાં તું સમ સદગુણી નાર,
કામકળા—તેમજ હું થઈ ભાવ્યશાળી પામી મુલગ ભરમાર,
પુનથી પામી મુલગ ભરમાર— અમર૦

દેવમનસિંહ—

૨૩

નહિં કહી નહિં હુકમને માન હું દઈ,
શું કામ થોધાને ન એનો પ્રાણ લઈ;
દશા શી મારી થાય ને જેવ સંપી ભયતો,
પ્રપંચ પાશમાં જરૂર હું ફસાઈ જઈ;
ભમી ભુમિ આકાશ કરીશ નાશ સર્વનો
તુચ્ચાં કરે તો આનો પણ અરિ અવરય થઈ— નહિં૦

ગાંધજલો—

૨૪

મારા ભગવાન ભાઈની બોલકી,
 પેરે કસળી રેશમની લગામરે,
 ફાંદલડી ચાલે છે નાણુક નાચકી;
 વાહે કાચકણે બાપો હાલતા,
 એને પાટુથી વેલી વધાવરે;
 ફાંદલડી બહકીને ક્યાંય ન જાગતી,
 ડગાં ભગવાન ભાઈનાં રૂપને,
 જેવી મોહી છે કેતકી નારરે;
 ફાંદલડી એમ તું એ મોહી ન જતી—

મારાં

અનુપસિંહ—

૨૫

ધુબાવું હાકે હું ધરા,
 કાળ પ્રલય થકને બસ હાલ શ્રીપુર જઈને ફાવું— ધુબાવું
 અકળ બળથી હજી વરીય ચક્ષુ સમિત બસ,
 હુંદય ચીરે ચરરરરર, શ્રોણિત પાર ધરરરરર,
 ચાલવીને સરિતા સમ ત્યારે આ મન—

નિવૃત્ત થાયે જગથી—

ધુબાવું

પ્રેમપ્રણા—

૨૬

શમ રસના રટ, આપક ઘટ-ઘટ,
 લેવા સ્થિર શાન્તિ—
 છે આ જગત રંગ પતંગ જેવો,
 અસ્થિર તજ શાન્તિ—
 લેવા અમર મુખ જગનિસિ તણ બા,
 બધા હરિ રવિ કાન્તિ—

રામ

રામ

રામ

(૧૬)

કામકામી—

૨૭

જાહા કેવું મન રોજાવે શીતલ સમીર જોડી,

કલરવ કરે શા કેડી—

જાહા

હુલને ફલથી હુલીને હુલતાં જાહા આ વૃક્ષ વિવેકી,

નમો પ્રમેદિતા જગત જનને જવું ન સુખમાં જોડી—અં

પ્રભુ ગિરાજે પ્રમેદથી પેખવા પ્રભુ કૃતિ તણી નેકી,

અમો સ્વછંદિહને મનમોહન ચિંતા થીતિ દઈ દેડી—અં

ચાંક ગીતો.

જાવશિ હ—

૨૮

શું છે આપો તું કામ હરામી

આપે વશ વસેને જાહામી—

શું છે

આમત તારી મેં શીદ કીધો,

ચાલ રસાતલ ગામી, તણ સુખ—

ચાવાં શું છે

ગુનપ્રિયાને મમ જીવનની,

જવારી કરાવી નકામી; અપમ તે—

જવારી શું છે

ઉન્નતશિ હ—

૨૯

ખંડે બનીશ તબ્લ ધિરાજ, કરી સર શ્રીપુરણું રાજ,

શીર જાહેર ધરોશ તાજ. બાજ બની ભરખી ચરિનો સમાજ

ગણના મુજને જે તાબેદાર, તે બદકારનો અહ સરદાર;

દારદમામ દેખાડી અપાર, ખુશીથી ફરીશ કરી તારાજ;—અં

સિપાઈમાંથી લેનાપતિ યાવ, ને લાંથી ફુલીને રાજ કહેવાય,

એવો હું જેવો નથી જગમાં, એવો કે યાવો પુરો કયા બાજ, ખાં

પ્રેમપ્રભા

૩૦

ઝરર ચિત આ ઝરર ચિરાયે:

માથનાથ પ્રિય પુત્ર વિયોગે,

સ્થાવર જ અમ આવા ધાયે.

અ. ૨૨૦

ક્યાં પાપનો શાપ નડે આ?

દિવસ થાય અતિ, જાય વિપત વધી;

ક્રુપા વારો નવ દેમ જ જુઓ,

અ. ૨૨૦

અનુપચિહ્ન—

૩૧

કોઈ રકતમાં ખરો, ભરો, સરો અમાડી બહાદુરો;

હરો પાપીનાં કલેવરો, બેજ રૂતેહની કડાવો,

આજ સુખાનાં કર્મ થકી સંન્યાસે પાપ અમારૂં

આફ કસવી એક સપાટે, લેવા નિર્મળ છાપ,

આવ્યો અવસર, અતિશય મુંઝવે

જાણના સ્થાવર ધાઓ—

કા. ૧૦

કુશુમાયુધ—

૩૨

બાહુ બાહુ સાચાના સંગી સ્થાપ,

લીલા તારી ન્યાડી અતિ છે કમનિય રૂડી કતિ છે,

મેહો મારો મતિ છે—

વા. ૬૦

એક પળે તું પ્રાણીને સુખ તાપથી શોકતોરે,

બીજી પળ શીતળ જળ વરસાવ—

અનહદ તારી કદલ્લા છતિ છે, કમનિય—

વા. ૬૦

જોર ફરિય તાત તોરિને મેળાણીયાં મારા ખારી.

ખીજ પણ પુરી કરજ આશ—

પ્રતિત તારી સીતાપતિ છે કમનિય—

કામગા—

૩૩

કયો મુનો સસાર, કારી તે મારી કટારી પિતા

પુર્વ ભવને દો ખાર;

મઠી મુઠાવો વિરહી, રાગ અમૃતે બરહ,

માછલી જશે મરી, એ વિદ્યાધુ નાં જરા,

બાળ્યે અવતાર—

કારી

કારી

કારી

કુમુદાધુધ—

૩૪

નવેલી ઠાપ શોધો રંગી બનોને પ્રસંગી,

પીડા હરશે દ્યન્તિ ભરજે ગમતી ગમત આપી;

આનંદે એ કરશે રસપ્રસ વમને નકો તન્વંગી—નવેલી

ભર જોબનનો રોગ લયકર એ ઓપધથી ટળશે,

નહિં શોધો એ જ્યાં લગી મુંઢરી—

ત્યાં લગી લય છે જંગી—

નવેલી

કામગા—

૩૫

અહાં મારે છે આવ દિવાળી,

સમિયા મળ્યા, દુઃખો ટળ્યા—

અધુત યોગી, ધાઓ નિષેગી,

પ્રિય તનના ને મનના

દીઓ મીઠીને તાનેથી મળ્યા—

અહા

અહા

કુમ્ભમાલુધ—

ચોળ ને તજશું, લોળને ભજશું,
લેખ દુરથી, તવ મુરતિ,
રહેશું સંતોષે હાથ રસાળી—

અ.ક.૧૭

કામરૂપા—

કાલી પહાનાં પ્રિયતમ છાત્યં,
દરી મજશું, મુદિત મશું,

કુમ્ભમાલુધ—

ચહું હું ચે એવું મુખ્યનાળી—

અ.ક.૧૮

રાજચંદા—

૩૬

અમરરાય રાણીની કાય ઇશ કરો,

સંકટ સર્વ નિવારીને એમનાં,

સિદ્ધિ સિદ્ધિથી દેશ ભરો—

અ.ક.૧૯

ઉત્કર્ષ આર્ય પ્રભના દયાનિધિ,

વાયુ વેગે યમ હાની હરો—

અ.ક.૨૦

વાયુ છે એજ આ નરહરિ સંહળી.

સહુ કામ જય વિજય સરો—

અ.ક.૨૧

સમાપ્ત.

૧૫૧ી સલાહ.

—૦૦—

એજ ખરો દેશ, કે જેમાં જાતુભાવ ઉત્તરાય—

એજ ખરા વેપ, કે જે તદ્દરૂપ લજવાય—

એજ ખરો દેશ, કે શેરનાય જેવા જણાય,

અને એજ ખરો પ્રેસ, કે જેમાં તમામ કામ છપાય.

તે પણ કેવું—

શુદ્ધ, સ્પષ્ટ, મુશોભિત, અને નિયમિત છતાં સસ્તું,

વળી—

સંસ્કૃત, અંગ્રેજી, ગુજરાતી વીગેરે ભાષામાં—

માટે—એકવાર—જરૂર

ધી ન્યુ પ્રીન્ટીંગ—પ્રેસમાં પધારો.

મોખાયટર શા. મફતલાલ માણેકલાલ.

ગુજરાતીનાર અમરમતી, દશાંગી કુપ, સ્વાદીષ્ટ મુશો

વીગેરે કીરોપતેથી મળશે.

૬૦ બોરડી બજાર વીરમબામ.

જાહેર ખાબર.

નીચે લખેલાં નામકોનાં ઓપેરા શ્રી નરહરિ પ્રાસાદિ
નામક કંપનીનાં કયાં કલકામ હોય ત્યાંથી અને જાણીત
લુકબેદરો પાસેથી મળી શકશે.

નામ.	કીમત.
સળ સત્યવત...(ગોડું નામક)...	...
સહર ઓપેરા
કેમ મુખ્યા
કેવ ચરિત
રતિ જાદવી
સલવાન-સાવિત્રી
અજગ અજુ
ગયળી કોસાફ
વિભાવરી
અનુરબજ
રાગચરક
તુલસીદાસ
વિમલચંદી
કેનેરીયા

જમનાદાસ વરુનજી ઠક્કર.

મેનેજર શ્રી નરહરિ પ્રાસાદિ નામક કંપની

